

Projektas „Lietuvos plėtros prioritetų 2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimas“ finansuojamas pagal 2007-2013 metų Techninės paramos veiksmų programą

Lietuvos plėtros prioritetų 2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimas

Galutinės ataskaitos santrauka

2009 m. balandžio 22 d.

Vertinimas atliktas LR finansų ministerijos užsakymu pagal 2008-08-06 paslaugų teikimo sutartį Nr. (1.35)-14P-041 tarp Finansų ministerijos ir UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ ir VšĮ „ESTEP“, įgyvendinant projektą VP4-1.3-FM (TI)-01-V-01-004. Vertinimo ataskaita parengta pagal LR finansų ministerijos parengto Europos Sąjungos struktūrinės paramos vertinimo ataskaitų stiliaus vadovo reikalavimus.

Lietuvos plėtros prioritetų 2014–2020 metais ES struktūrinės paramos panaudojimo laikotarpiu vertinimo tikslas buvo įvertinti Lietuvos ūkio plėtros tendencijas iki 2020 metų ir pateikti pasiūlymus dėl ES struktūrinės paramos investicinių prioritetų Lietuvoje 2014–2020 metais. Poreikis atlikti tokį vertinimą kilo, reaguojant į 2007 metų gegužę paskelbtą Europos Komisijos Ketvirtąją socialinės ir ekonominės sanglaudos ataskaitą, kurioje išskirti keli svarbiausi ES regionų plėtrą vidutinės trukmės perspektyvoje ribosiantys iššūkiai: globalizacija, energetinis saugumas, klimato kaita, demografiniai pokyčiai ir socialinė poliarizacija, bei siekiant geriau pasirengti deryboms su Europos Komisija dėl naujos finansinės perspektyvos ir sanglaudos politikos išmokų Lietuvai.

Atliekant vertinimą buvo daromos kelios metodologinės prielaidos. Pirmą, buvo laikoma, kad ES struktūrinės paramos apimtis Lietuvai 2014–2020 metais bus tokia pati kaip 2007–2013 metų laikotarpiu, t.y. 23 mlrd. litų. Antra, investavimo tikslingumas buvo vertinamas pagal bendrojo vidaus produkto (BVP) kriterijų, t.y. pagal investavimo sričių kombinacijas, kurios labiausiai įtakotų BVP vienam gyventojui augimą. Trečia, kiekviena valstybė narė gaunamą ES struktūrinę paramą paprastai skiria nacionaliniams plėtros prioritetams (pvz., socialinei, sveikatos ir švietimo infrastruktūrai gerinti) finansuoti, kurie nebūtinai tiesiogiai susiję su BVP augimu ir kurių efektyvumą dažnai sunku išmatuoti.

Vertinimo analizei buvo naudojami kiekybiniai (statistinių duomenų analizė, kiekybinis ekonominės analizės modeliavimas) ir kokybiniai (interviu su suinteresuotomis pusėmis, ekspertų diskusijos, antrinių šaltinių analizė, SSGG) metodai. Pagrindiniai vertinimo metodologiniai apribojimai kilo dėl sąlyginio kiekybinių modeliavimo rezultatų patikimumo, kurį apsprendė ilgas vertinimo laikotarpis ir sparčiai nuo 2008 metų antrojo pusmečio kintanti vidinė Lietuvos ūkio makroekonominė situacija. Siekiant mažinti šiuos apribojimus buvo papildomai surengta ekspertų diskusija, kurioje modeliavimo rezultatai buvo patikrinti ir patvirtinti ekspertiniais vertinimais.

2007–2013 metų ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpis

Ataskaitoje įvertinti trys galimi 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos lėšų įsisavinimo scenarijai: neefektyvus, efektyvus ir visiškai efektyvus. Apskaičiuota, kad ES struktūrinės paramos poveikio bendrasis rodiklis – BVP padidėjimas, svyruoja nuo 1,12% (esant neefektyviam lėšų panaudojimui) iki 4,61% (esant visiškai efektyvumui). Labiausiai tikėtinas poveikis apskaičiuotas efektyvaus įsisavinimo scenarijuje ir sudaro 2,12%. Plačiau 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio rodikliai pristatomi lentelėje.

Lentelė 1. ES struktūrinės paramos vidutinis metinis makroekonominis poveikis

Lėšų panaudojimo variantai	Realaus BVP padidėjimas (mlrd. Lt)	BVP defliatoriaus pokytis (proc. punktais)	Vartotojų kainų pokytis (proc. punktais)	Užimtumo padidėjimas (proc.)	BVP padidėjimas (proc.)	Privataus vartojimo pokytis (proc.)	Valdžios vartojimo pokytis (proc.)	Investicijų pokytis (proc.)	Eksporto pokytis (proc.)	Importo pokytis (proc.)
Neefektyvus	1,47	2,52	1,54	1,05	1,12	0,52	12,05	1,57	-1,53	0,63
Dalinis efektyvumas	2,79	0,50	0,41	1,78	2,12	1,67	5,64	3,07	0,57	1,06
Visiškas efektyvumas	6,07	-0,19	-0,12	3,60	4,61	3,26	8,05	11,07	2,16	1,61

Esant efektyviam ES struktūrinės paramos panaudojimui teigiamą šių lėšų įsisavinimo poveikį jaučia visos

ūkio sritys, tačiau didžiausią – statybos, transporto, sandėliavimo ir ryšių, nekilnojamo turto, elektros, dujų ir vandens tiekimo bei švietimo sektoriai. Neefektyvus lėšų įsisavinimas sąlygotų daugelio veiklų (ypač žemės ūkio ir pramonės) santykinius praradimus.

Nežiūrint reikšmingų pokyčių Lietuvos ūkyje, prasidėjusių 2008 metais, kol kas nėra būtinybės radikaliai 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos prioritetų finansuotųjų sričių ir joms suplanuotų lėšų peržiūrai. Atsižvelgiant į dabartinius Lietuvos ūkio poreikius ir problemas, išskirtini šie pagrindiniai trumpalaikėje perspektyvoje Lietuvos ekonomikos vystymąsi lemsiantys veiksniai ir jų apribojimai:

Ekonomikos vystymąsi skatinantys veiksniai	Veiksnių ribojimai trumpalaikėje perspektyvoje
<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos įmonių konkurencingumas ir užsienio prekyba 	dėl padėties eksporto rinkose artimiausiais metais Lietuvos užsienio prekybos apimtys mažės
<ul style="list-style-type: none"> Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) 	ribotas tiesioginių užsienio investicijų pritraukimas į Lietuvą ir ypač į aukštos pridėtinės vertės eksportabilias sritis lėtina Lietuvos ūkio vystymąsi
<ul style="list-style-type: none"> Efektyvi darbo rinka (darbo jėgos pasiūlos atitiktis paklausai) 	staigus nedarbo augimas Lietuvoje, kuris pagal 2009 metų kovo mėnesio Finansų ministerijos prognozes 2010 metais gali pasiekti 15,4%, ir didėjantys ekonominių migrantų grįžimo į Lietuvą srautai, artimiausiu metu darys reikšmingą neigiamą įtaką ūkio vystymuisi
<ul style="list-style-type: none"> Finansų rinkos lankstumas ir kapitalo prieinamumas ūkio plėtrai 	nuo 2008 metų II pusmečio pastebimi finansinių išteklių prieinamumo apribojimai. Tikėtina, kad šie reiškiniai laikini, bet jų poveikis trumpo laikotarpio perspektyvoje gali būti itin reikšmingas

Dėl dviejų paskutiniųjų veiksnių (darbo rinkos ir finansų rinkos) situacija nuo 2007–2013 metų veiksmų programų rengimo pasikeitė, todėl siūlytina lėšas, skirtas migrantų užimtumui (16 mln. Lt.), darbingumo prailginimui (34 mln. Lt.) bei socialiai pažeidžiamų asmenų įdarbinimui (205 mln. Lt.), perskirstyti augančiai nedarbo problemai spręsti, o siekiant pagerinti kapitalo prieinamumą – daugiau lėšų nukreipti į finansinės inžinerijos priemones. Kitų dviejų veiksnių (konkurencingumo ir tiesioginių užsienio investicijų) skatinimui 2007–2013 metų veiksmų programose yra numatytos reikiamos priemonės ir pakankamos lėšos, todėl artimiausiu metu nėra poreikio peržiūrai. Kita vertus, 2008–2010 metų ekonominiai pokyčiai Lietuvoje ir Europoje gali turėti reikšmingos įtakos Lietuvos ūkio struktūrai bei suformuoti naujas sąlygas (šiuo metu nėra galimybių jas numatyti), kurios gali pareikalauti iš naujo apsvarstyti ES struktūrinės paramos prioritetus ir jiems suplanuotas lėšas.

Remiantis Lietuvos ūkio raidą įtakosiančiais pagrindiniais faktoriais bei ES struktūrinės paramos poveikio analize buvo suformuluoti du galimi Lietuvos ūkio vystymosi scenarijai.

Optimistinis šalies vystymosi scenarijus

Šalies vyriausybė neatidėliodama įvykdo reformas: pertvarkomi valstybės finansai ir stabilizuojama jų būklė; pašalinamos verslo plėtros biurokratinės kliūtys; įdiegiama veiksminga investicijų skatinimo sistema, ypatingą dėmesį skiriant į eksportą nukreiptų TUI pritraukimui; reformuojamas viešasis sektorius; išplėtojamas viešojo sektoriaus paslaugų SVV teikimas; vykdoma racionalios energetikos sektoriaus plėtros ir energijos taupymo programa. Be to, ekonominiai santykiai su Rusija išlieka pragmatiški, o pasaulio ūkis gana greitai atsigauna. Pagal optimistinį scenarijų jau 2010 m. galima tikėtis TUI srauto sustiprėjimo bei verslo lūkesčių pagerėjimo – tai stabdytų kapitalo ištekėjimą iš šalies bei skatintų materialines investicijas. Eksportas imtų ženkliai augti 2010 m. pabaigoje arba 2011 pirmąjį pusmetį, o po metų įsibėgėtų ir vidaus vartojimas. Lietuvos prisijungimas prie euro zonos būtų įmanomas 2012 m., o palankiai susiklosčius

aplinkybėms – 2011 m. Jis suteiktų papildomą teigiamą impulsą šalies finansų rinkai bei visam ūkiui. Esant tokiam scenarijui Lietuva naują ES struktūrinės paramos paskirstymo etapą pasitiktų augimo stadijoje ir galimi paramos skirstymo prioritetai būtų panašūs į 2007–2013 metų laikotarpio. Išliktų poreikis plėtoti viešąjį sektorių, infrastruktūrą, dalis lėšų galėtų būti nukreipta į verslo plėtrą ir ūkio konkurencingumo didinimą.

Pesimistinis šalies vystymosi scenarijus

Nepaisant šalį apėmusios ūkio krizės, kuri verčia imtis ryžtingų veiksmų, pribrendusios viešojo sektoriaus reformos įstringa, o reikšmingai pagerinti investicinį klimatą nepavyksta, kapitalo ir protų nutekėjimas tik sustiprėja, Lietuva išlieka nepatraukli užsienio investuotojams. Užsitęsęs pasaulio ekonomikos sąstingiumi paklausa ES rinkoje keletą metų beveik neauga, tuo apsunkindama Lietuvos eksporto plėtrą, o politinė įtampa santykiuose su Rusija trukdo efektyviai išnaudoti šios šalies rinkos galimybes. Dėl finansinių išteklių ir kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo gamybos modernizavimas vyksta pernelyg lėtai, dalis Lietuvos gamintojų neatlaiko Azijos įmonių konkurencijos. Vėl sustiprėja emigracija, verslo ir namų ūkių lūkesčiai išlieka žemo lygio. Pagal tokį scenarijų šalies ekonomikos sąstingis užsitęstų bent iki 2012 m., o jos atsigavimas būtų lėtas. Todėl ES struktūrinė parama daugiausia būtų reikalinga tam tikriems ūkio sektoriams modernizuoti bei viešojo sektoriaus tobulinimui. Taip pat toks scenarijus reikštų ES struktūrinės paramos lėšų įsisavinimo neefektyvumą, kas lemtų esminį paramos panaudojimo prioritetų peržiūrėjimą.

Šiuo metu sudėtinga apibrėžti, kuris scenarijus yra labiau tikėtinas. Atsižvelgiant į vykdomas reformas šalies viduje, daugiau tikėtinas būtų optimistinis scenarijus. Tačiau Lietuva yra labai priklausoma nuo globalių procesų ir pasauliniai ar Europoje vykstantys pokyčiai gali lemti reikšmingus pakitimus Lietuvos perspektyvai. Bet kuriuo atveju 2011 metai – numatomi kaip lūžio metai, kurie leis tiksliau įvardinti galimas Lietuvos ūkio plėtros perspektyvas. Siūloma, kad atsižvelgiant į 2011 metų situaciją būtų peržiūrimi ES struktūrinės paramos paskirstymo prioritetai. Tuo metu turėtų išryškėti pagrindinė ekonomikos raidos kryptis. Tikėtina, kad tik 2012 ar net 2013 metais susidarys galimybės gerokai patikslinti situacijos vertinimą ir detalčiau apibrėžti 2014–2020 metų ES struktūrinės paramos paskirstymo prioritetus siekiant maksimizuoti panaudojimo efektyvumą.

2014–2020 metų ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpis

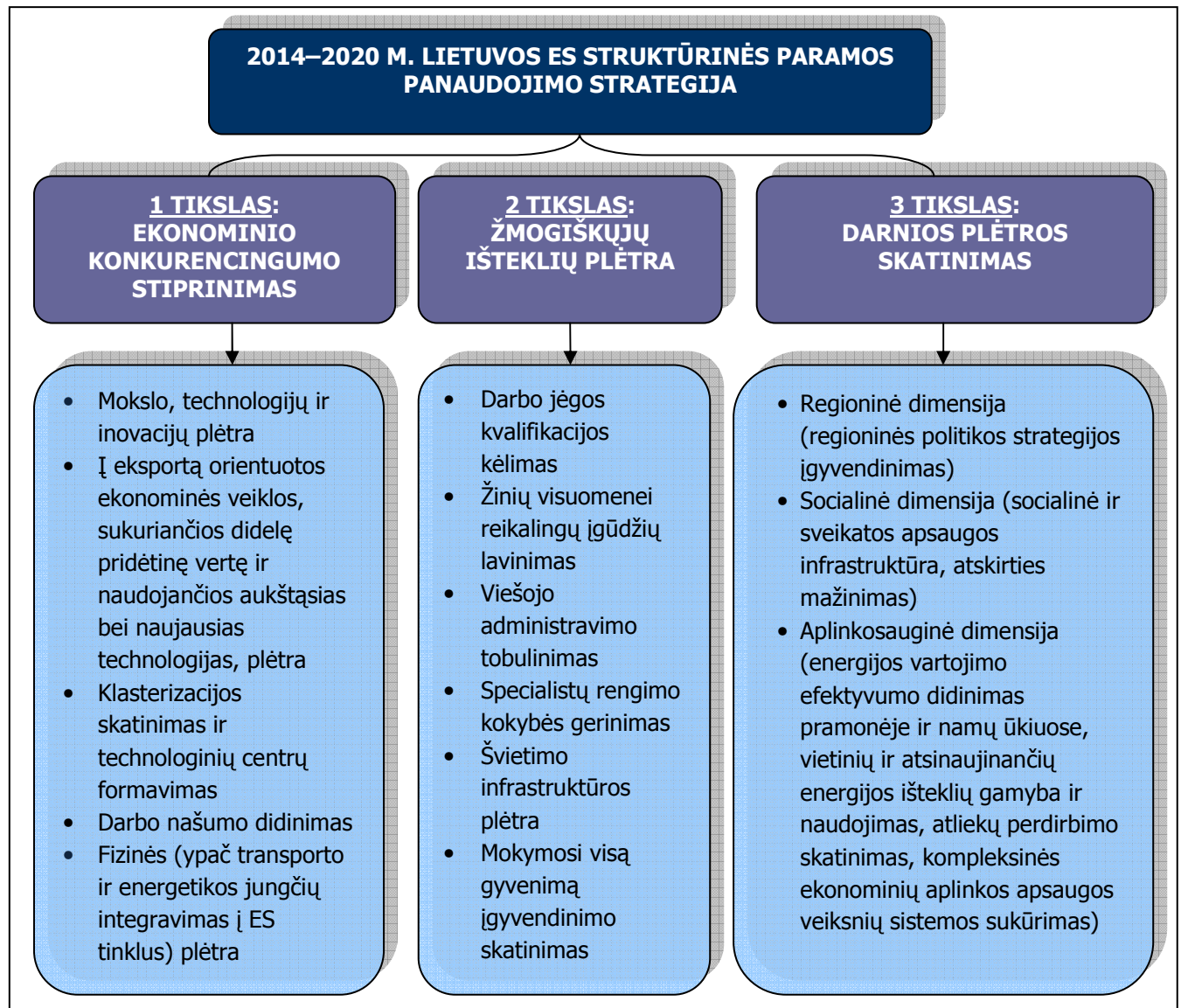
Ketvirtojoje ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitoje įvardinti bendri ES regionams iššūkiai, prie kurių sprendimo Europos Komisija siūlo pritaikyti sanglaudos politiką po 2013 metų, Lietuvai yra aktualūs tik iš dalies. Atlikta analizė parodė, kad 2014–2020 metų ES struktūrinę paramą Lietuvoje bus tikslinga panaudoti dviem bendriesiems iššūkiams mažinti. Tai globalizacijos iššūkis (kurį daugiausiai mažinti bus stengiamasi toliau įgyvendinant Lisabonos strategijos prioritetus) ir energetiniai iššūkiai. Analizė taip pat rodo nemažą demografinių iššūkių svarbą Lietuvai, o socialinės poliarizacijos ir klimato kaitos iššūkiai vidutinėje perspektyvoje dar nebus aktualūs. Kita vertus, 2014–2020 metų laikotarpiu Lietuvai bus aktualūs ir kiti – Ketvirtojoje sanglaudos ataskaitoje neiškirti – ūkio plėtros prioritetai. Pavyzdžiui, tikėtina, kad vis dar bus jaučiamas didelis investicijų poreikis sveikatos, švietimo ir socialinės infrastruktūros, valstybės valdymo tobulinimo srityse. Atitinkamai 2014–2020 metų laikotarpyje, siekiant ieškoti optimaliausios ES struktūrinės paramos lėšų panaudojimo kombinacijos, reikia siekti užtikrinti didesnį šalių narių lankstumą, pasirenkant konkrečias intervencijos sritis nacionalinėse ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijose.

Vienas pagrindinių tyrimo klausimų buvo ES struktūrinės paramos paskirstymas 2014–2020 metais. Taikant bendrosios pusiausvyros modelį buvo siekiama rasti optimalų ES struktūrinės paramos paskirstymo variantą. Šiuo atveju optimaliu laikomas tas, kuris duoda didžiausią realaus BVP prieaugį. Modeliavimas parodė, kad esant efektyviam lėšų įsisavinimui didžiausią įtaką bendrajam gamybos veiksmų produktyvumo išaugimui turi investicijos į žmogiškąjį kapitalą. Todėl esant visiškam lėšų efektyvumui didesnį dėmesį būtų tikslinga skirti produktyviems žmogiškiesiems ištekliams formuoti. Tačiau būtent ši investicijų sritis lėšų

panaudojimo efektyvumo požiūriu yra ypač rizikinga. Dėl tos priežasties pateikiami ES struktūrinės paramos paskirstymo prioritetai modeliavimo rezultatais pagrįsti tik dalinai.

Lietuvos ūkio vystymosi prioritetai iki 2020 metų turėtų būti nukreipti keliomis kryptimis: į integraciją į globalią ekonomikos sistemą, globalias vertės kūrimo grandines bei tinklus; eksportuojančių ūkio šakų plėtrą; tiesioginių užsienio investicijų pritraukimą, ypač aukštos pridėtinės vertės, eksportą didinančiose srityse; demografinių procesų valdymą; regioninių ekonominių – socialinių netolygumų mažinimą. Remiantis tuo, 2014–2020 m. Lietuvos ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje siūloma išskirti tris investicines ašis (panašias į suformuluotas 2007–2013 metų laikotarpiui):

Pav. 1. ES struktūrinės paramos panaudojimo prioritetai 2014–2020 m.

Šaltinis: Sudaryta autorių.

Ekonominio konkurencingumo stiprinimo tikslu, visų pirma, būtų siekiama sumažinti Lietuvai kylančių aktualių iššūkių (globalizacijos ir energetinės priklausomybės) keliamas grėsmes ir užtikrinti Lietuvos ūkio augimą. Šis tikslas bus aiškiai susietas su tolesniu Lisabonos strategijos (kurios svarba ES sanglaudos politikos gairėse tik stiprės) įgyvendinimu. Planuojant šio tikslo prioritetus, siūlytina:

- Išskirtinį dėmesį skirti ir naudoti ES struktūrinę paramą investicijų (ypač TUI) pritraukimui į didelę pridėtinę vertę kuriančius bei į eksportą orientuotus sektorius (ypač tose srityse, kurios susijusios su taikomaisiais tyrimais);
- Remti gamybos klasterių ir technologinių centrų (inovacinės veiklos centrų, glaudžiai susijusių su gamyba ir skirtų produktų, technologijų bei veiklos metodų tobulinimui ir diegimui) formavimąsi;
- Atsisakyti arba santykinai mažinti tiesioginę paramą verslo įmonėms, siekiant, kad valstybinė intervencija daugiau būtų vykdoma per verslo aplinkos gerinimo priemones, o ne tiesiogiai paskirstant ES struktūrinės paramos lėšas konkreitiems verslo subjektams.
- Planuojant būsimos ES struktūrinės paramos paskirstymą reikia atkreipti dėmesį, kad sparčiai auga SVV dalis šalies eksporte, o didžiosios įmonės vis dažniau susiduria su sunkumais. Todėl vis didesnę svarbą įgauna priemonės, skirtos SVV rėmimui.

Žmogiškųjų išteklių plėtros tikslu, visų pirma, turi būti siekiama sudaryti prielaidas sėkmingam pirmojo tikslo įgyvendinimui. Ekonominis konkurencingumas tiesiogiai priklauso nuo tokių veiksnių, kaip aukšta darbo jėgos kvalifikacija, žinių ekonomikai reikalingų įgūdžių turėjimas, reikiamos infrastruktūros pakankamumas. Įgyvendinant šio tikslo prioritetus itin svarbu gerinti specialistų rengimo kokybę, stiprinti MTTP infrastruktūrą bei užtikrinti švietimo ir mokslo institucijų bei ūkio subjektų bendradarbiavimą. Viešojo administravimo tobulinimas, ypač strateginio planavimo srityje, taip pat turėtų būti vienas svarbesnių šio tikslo prioritetų.

Darnios plėtros skatinimo tikslu turi būti siekiama neutralizuoti tokias grėsmes kaip didėjantys regionų išsivystymo skirtumai, neracionaliai naudojami energetiniai ištekliai, nepalankūs visuomenės senėjimo ir emigracijos procesai. Šis tikslas turėtų būti aiškiai susietas su Geteborgo strategijos teritorine, socialine ir aplinkosaugine dimensijomis.

Remiantis pateiktais prioritetais, modeliavimo darbais siekiant identifikuoti galimą optimalų struktūrinių lėšų įsisavinimą, ES keliamais iššūkiais, Lietuvos ūkį veikiančių pagrindinių veiksnių analize bei ekspertiniu vertinimu formuojamos detalesnės ES struktūrinės paramos įsisavinimo 2014–2020 metais gairės. Siūlomas paskirstymas pateikiamas lentelėje.

Lentelė 2. Siūlomas 2014-2020 ES struktūrinės paramos lėšų paskirstymas, %

Veiksmų programos ir prioritetai	2007-2013 m. paskirstymas	Esant optimistiniam vystymosi scenarijui	Esant pesimistiniam vystymosi scenarijui
Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei	13,80%	13,6%	9,0%
1. Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis	5,50%	6,7%	5,0%
2. Mokymasis visą gyvenimą	3,76%	2,5%	1,0%
3. Tyrėjų gebėjimų stiprinimas	1,74%	2,1%	1,7%
4. Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas	2,50%	2,0%	1,0%
5. Techninė parama	0,30%	0,3%	0,3%
Konkurencinga ekonomika	45,74%	50,0%	53,6%
1. Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra	10,00%	10,5%	13,6%
2. Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas	6,82%	5,5%	6,0%
3. Informacinė visuomenė visiems	3,54%	3,3%	3,3%
4. Esminė ekonominė infrastruktūra	8,66%	14,0%	14,0%
5. Transeuropinių transporto tinklų plėtra	16,05%	16,0%	16,0%
6. Techninė parama	0,66%	0,7%	0,7%

Veiksmų programos ir prioritetai	2007-2013 m. paskirstymas	Esant optimistiniam vystymosi scenarijui	Esant pesimistiniam vystymosi scenarijui
Darni plėtra	39,09%	35,0%	36,0%
1. Vietinė plėtra ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai	11,14%	8,0%	7,0%
2. Viešųjų paslaugų (sveikatos, švietimo, socialinių) kokybė ir prieinamumas	10,63%	11,3%	12,3%
3. Aplinka ir darnus vystymasis	16,65%	15,0%	16,0%
4. Techninė parama	0,66%	0,7%	0,7%
Techninės paramos veiksmų programa	1,38%	1,4%	1,4%
Iš viso	100,00%	100,00%	100,00%

Lentelėje pateikiamas ES struktūrinės paramos paskirstymas remiantis dviem galimais Lietuvos ūkio vystymosi scenarijais. Abiem atvejais siūloma didinti lėšų dalį, skirtą konkurencingumo didinimui. Šioje srityje didesnę dėmesį siūloma skirti esminės ekonominės infrastruktūros didinimui bei MTTP vystymui. Darnios plėtros srityje siūloma daugiau akcentuoti viešųjų paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo priemones bei aplinkos ir darnaus vystymosi sritį. Lietuvos ūkiui pasukus pesimistinio scenarijaus linkme, siūloma dar didesnę dėmesį skirti konkurencingos ekonomikos skatinimui per MTTP plėtrą bei esminės infrastruktūros gerinimą bei viešųjų paslaugų vystymą.

Dėl vis spartėjančių pokyčių globalioje ekonominėje erdvėje, vertinimo ataskaitos rengimo metu nebuvo galima įvardinti konkrečių ūkio sektorių ar sričių, kurių finansavimas ES struktūrinės paramos lėšomis 2014–2020 metų laikotarpiu būtų netikslingas. Tačiau planuojant naujos kartos veiksmų programas neremtinios veiklos sritys turėtų būti nustatomos pagal du bendrus požymius. ES struktūrinės paramos finansavimas būtų netikslingas (a) ūkio sritims ar subjektams, kurie veikia nepamatinėse į konkurencingą vidaus rinką nukreiptose šakose; (b) ūkio sritims ar subjektams, veikiantiems žemos pridėtinės vertės srityse, kur konkurencingumas pagrįstas santykinai mažesniais darbo jėgos kaštais.

2014–2020 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo efektyvumą apspręs ne tik tikslinis investavimas, bet ir veiksmingas paramos suplanavimas ir paskirstymas. Ataskaitoje siūloma 2014–2020 metams ES struktūrinės paramos veiksmų programas rengti Lietuvai kaip vienam NUTS 1 lygmens regionui pagal Konvergencijos tikslo finansuojamas sritis, atsižvelgiant į prognozes, kad 2011 metais Lietuvos BVP dar neviršys 75% ES BVP vidurkio. Tačiau, įvertinant globalizacijos iššūkių svarbą, siūloma daugiau ES struktūrinės paramos skirti stipriausią tarptautinio konkurencingumo potencialą turintiems centrams, visų pirma, sostinės regionui. Tam rekomenduojama būsimose veiksmų programose išskirti atskirą priemonę, kurią galima būtų įgyvendinti pasitelkus finansinės inžinerijos priemones. Pastarųjų naudojimas nauju programavimo laikotarpiu ypač skatintinas dėl dviejų priežasčių: didesnio svorto efekto ir atsinaujinančio finansinių išteklių pobūdžio, kas gali būti itin svarbu po 2020 metų, kuomet išmokos Lietuvai iš ES biudžeto ženkliai sumažės.